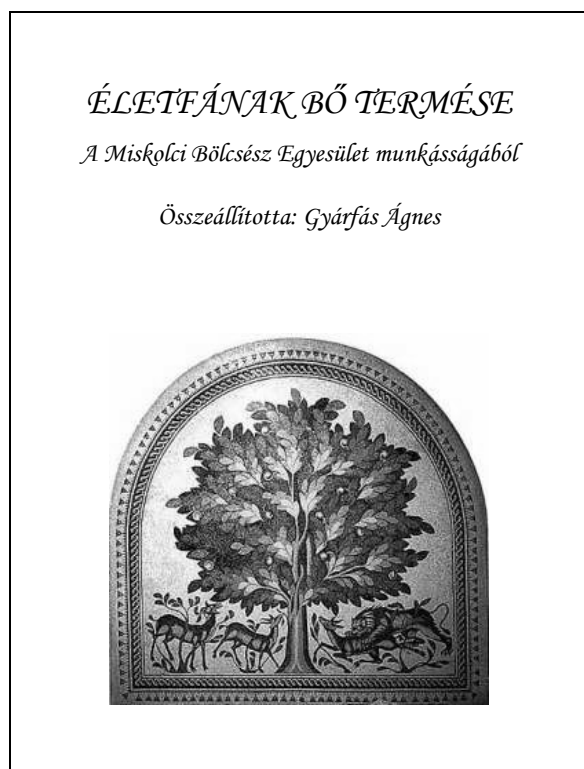

ÉLETFÁNAK BŐ TERMÉSE

Összeállította Gyárfás Ágnes

MBE Miskolc, 2013.

Elkészült a 2012-es év elején meghirdetett ún. közösségi könyvünk, egyelőre CD lemezen kapható a MBE-ben. 48-an szerepelnek tanulmányaikkal a műben, melynek előszavát közöljük.

A könyv borítója

Előszó

Közel negyedszázaddal ezelőtt – az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvénynek köszönhetően – az országban elsők között alakult meg a Miskolci Bölcsész Egyesület nevet viselő társadalmi szervezet. Létezése azonban korábbi: a rendszerváltást megelőző „politikai olvadás”-nak köszönhetően, amolyan „alulról jövő” mozgalomként létrejött a Miskolc Bölcsész Egyetemét Előkészítő Értelmiségi Társaság. Dr. Gyárfás Ágnes művelődéstörténész, a miskolci Központi Orvosi Könyvtár akkori vezetőjének kezdeményezése mellé hamarosan az ország minden részéből csatlakoztak: a bolti eladótól a külföldön élő egyetemi

tanárig több, mint százan írták alá a Társaság azon nyilatkozatát, mely szerint Miskolcon – a már klasszikus műszaki képzés mellett – szükségesnek tartják a humán tudományok oktatását is, hogy Miskolc fiatalsága itt maradjon és a „magyar ifjúság ne legyen bánatos, csalódott, legyenek boldogok e hazában”.

Az egyesületté szerveződött társaság aztán megkezdte az oktatást olyan struktúrával, melyet ma már minden felsőoktatási intézmény alkalmaz, míg itthon újdonságnak számított: ilyen volt az alapozó képzés, a baccalaureatusi és mesterszint egymásra épülése, a felvételi megszüntetése, a nem jól teljesítők poenáléja. Nyugodtan mondhatjuk, hogy a mai magyar felsőoktatási szisztéma a Miskolci Bölcsész Egyesület említejéből táplálkozott. Az ország neves tanárai, kutatói oktatták a diákokat: jól megfértek egymás mellett Rákosi volt miniszterelnöke (Hegedüs András, a világszerte ismert szociológus), valamint a kommunisták által régebben hallgatásra ítélt tudós (Szabó Árpád szintén világhírű ókortörténész), a sokféle nézetet valló őstörténészek, a muzsikusk és a művésztörténész. Aztán jöttek szép számmal külföldről is vendéglőadók: az Amerikai Egyesült Államokból, Franciaországból, Japánból, Kanadából, Algériából, Argentínából – nincs olyan földrész, melynek képviselője ne tanított volna a Miskolci Bölcsész Egyesületben.

Az Egyesület már a kezdetek kezdetén saját kiadványokat publikált: olyan sorozatokat indított el, mint például a Bölcsész Könyvek, melyben a történelemtől a pszichológián keresztül a neveléstudományig számos kötet jelent meg. Újra indult az Egyesület oktatóinak tudományos tanulmányait tartalmazó Annales Universitatis Litterarum et Artium Miskolciensis, majd egy folyóirat, az Ősi Gyökér – és a sort még lehetne folytatni.

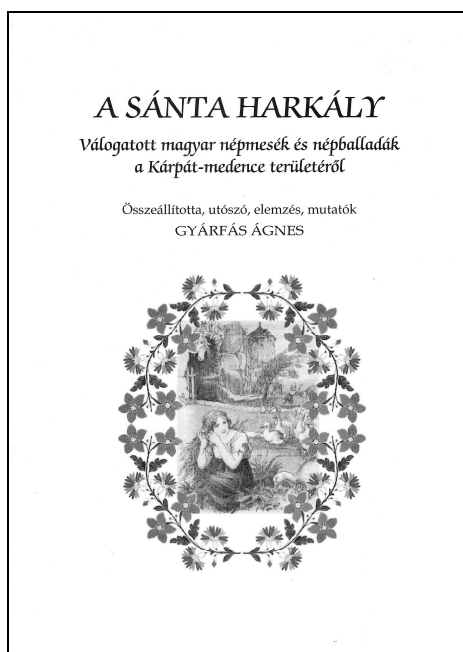
Jelen kötet is méltán csatlakozik az Egyesület eddigi kiadványainak sorába, s valószínűleg mindenki talál az érdeklődésének megfelelő témájú írásokat, melyek olvasásához jó kedvet, a szerzőknek további érdekes publikációkat, a szerkesztőknek pedig a mostanihoz hasonló lelkes munkát kívánok.

Miskolcon, 2012. szeptember 9-én
Zahuczky László

A SÁNTA HARKÁLY

Válogatott magyar népmesék és népballadák
a Kárpát-medence területéről

Összeállította, utószó, elemzés, mutatók
Gyárfás Ágnes

A könyv borítója

A ma bemutatandó könyv Szerzője Gyárfás Ágnes magyar bölcsélet-kutató, aki „Sánta harkály” címmel adta közre legújabb művét, mely Miskolcon jelent meg, a Miskolci Bölcsész Egyesület kiadásában. Szerkesztője Bubcsó Gábor, munkatársa Bubcsó Gáborné. A mintegy harmadfélszáz oldal terjedelmű könyv színes borítást nyert, képekkel, fotókkal illusztrált és tetszetősen formált. A magyar népmeséket, balladákat, dalokat, nótákat bemutató-elemző mű domináns része a magyar népmesékre koncentrál, melyekben – a Szerző szavait idézve – „álom és valóság, ősi tapasztalások öröklött emlékei kelnek életre és betölti lelkünk láthatatlan tér-idő mezőit...[...] A népmese – hangsúlyozza Gyárfás Ágnes – kiváló gyakorlóterep lelkünk, szellemünk, tudatunk kiművelésére. A mese folyamán birtokba vesszük a Világmindenséget és a Világfa méretein osztjuk be az elérhetőség határait, a griffmadár hátán repülve megszokjuk a kozmikus magányt és meghalljuk a szél zengését, a csillagok muzsikáját...[...] A mesék – folytatja már-már költői képekben – Arany- és Gyémánterdeje, Selyemrédje, tiszta tava, a szőlő szőlő, csengő barack és mo-

solygó alma szépsége elvezet Tündérszép Ilona rózsakertjéhez, melynek közepén a tiszta kék tó vize lesz az a tükör, amely hozzásegíti az embert és elsősorban a gyermeket ahhoz, hogy a mesék által közvetített szépet lelke kies mezein realizálni és rögzíteni tudja...[...] Meséink legfontosabb tulajdonsága tehát – mutat rá erudícióval –, hogy a nemzeti karakterünket viselő főhős az igazság csorbulása miatt kalandokra, megpróbáltatásokra kényszerül, de létének elemi alapja, az igazság, a mese végén érvényre jut, vagyis győz. Ez nagyon fontos üzenet és a magyar népekhez egyetemes érvénnyel szól...[...] Ugyanis a rokonnépek meséi között vannak olyanok, ahol a hős elbukik, nem viszi sikerre küldetését. A magyar mesekincs az egyetlen, ahol a hős sikerorientált és hazaviszi iszákjában az Élet és Halál vizét egyforma korsóban és csak ő tudja, melyik az élet vize. A magyar mesehős megkapta az élet kulcsát, a mesék Tündérszép Ilonáját és az élet fennmaradásának esélyét a Vizek Korsóját... a Kárpát-medencét.”

A mesék, melyeket Gyárfás Ágnes a tovább mesélő magyarok kezébe juttat egy hajdani edényi parasztasszony, Izsó Józsefné Eduvárd Zsuzsó meséi, melyeket gyermekkorában hallott a kötet Szerzője tőle, sőt gyermekei is hallgatták, amikor babusgatta őket. Soha senki sem jegyezte fel e meséket, de ők megőrizték emlékezetükben.

A Szerző konfesszió gyanánt megvallja, hogy voltaképpen 15 mese képezi „lelki életem égi nyáját, akiket az alvás küszöbén meg szoktam számlálni. Ragaszkodom hozzájuk, mert velük alkottam meg bölcséleti rendszeremet, általuk értettem meg Isten teremtői gondolatát és a magyarsággal kapcsolatos céljait, és a magyar kereszténység alapeszméjét, a megbánás és megbocsátás vezeklő munkáját: e két királyi, Isten által vezérelt lelkigyakorlatot.”

Tudvalevő, hogy a folklorisztika területén a leginkább érdekes, s egyszersmind legtöbbet és legjobban vizsgált népköltési műfaj a mese, melynek gyűjtésében, illetve értelmezésében olyan kiemelkedő személyek sora vett részt, mint például Benedek Elek, Kálmány Lajos, Kríza Ildikó, Balla Tamás, illetve Ráduly János, továbbá Ortutay Gyula, Dégh Linda, Kovács Ágnes, Erdész Sándor, Katona Imre, Vöő Gabriella, Nagy Olga, Győri Klára vagy éppen Pap Gábor. Gyárfás Ágnes egyedülálló érdeme a hazai mesekutatás törté-

netében abban rejlik, hogy elsőként mutatott rá a mezopotámiai és magyar mesekincs hasonlóságaira, párhuzamaira, közös történelmi gyökereire. A magyar mesekincsben – írja egy helyütt – „egyetemes érvénnyel megtaláltam a Kr. e. 7-3 évezred mezopotámiai turánjainak mesekincsét. Különbség a megőrzés módjában volt. Ők drágakő kristályokra vészték a történetet, s mint egy képregényt folytatásokban «tették közzé» úgy, hogy a kristálydúcot puha agyagba forgatták be. A családok könyvtárakat hoztak létre a kis táblákból, melyek valójában meseillusztrációk voltak. Az első, amelyet azonosítani tudtam, az „Aranyhajú királyfik” című erdélyi mese volt. Ezt írtam meg a TUR-ÁN népében...[...] Később megtaláltam a világ megromlásának képeit és történeteit, melyek már a Vízöntőre, a megtisztulásra utaló jóslatokkal fejeződnek be (Kígyó Darvitéz, Arany nyílvesző... stb.) Megtaláltam a Fehérló típusú mesék magyarturáni változatát, amikor Adapa az égben megkapja a szülés fűvét és hazahozza feleségének... A régi folyamközi meséket átszővi a Három királyok jelenléte és a hármasszám misztikája... A Három királyok Orion övének három fénylő csillaga a magyar népek feletti férfi gondoskodás örök ígérete. Ők gondoskodnak minden idők, korok és élettegek koronás királynőjéről és ők gondoskodnak a tiszteletéről. Utódaik a pálos szellemisségben őrzik ezt a hagyományt.”

Mindezek után megállapítja a Szerző: „Az a tény, hogy a magyar népmese ma is él és hat, csodálatos jelenség. A népmese csillogó szövegében található egy ismétlődő minta, melyet «idill»-nek neveztem, s a megromlott világban kialakult mesék egyik jellegzetességét véltem benne megjeleníteni. Megromlott a világ, mert harcolni kell az életért, az igazságért. [...] A mesék a korai évezredektől változáson mentek keresztül. Ahogy romlott a világ, változott a mese, de nem változott benne a pozitív életszemlélet és ugyanúgy megmaradtak a csodás elemek.” Ezt követően beavat Gyárfás Ágnes önnön revelációjába: „Megértettem, hogy nem az egyes meséket kell keresni, hanem azonosítani kell a jeleneteket, a toposzokat, közhelyeket. Így találtam meg a ...SZIRIUSZ táblákon az év egyik felében látható, másik felében láthatatlan csillag istennő ábrázolását...[...] Az a lényeg – összegzi a Szerző konklúzióját –, hogy ugyanarról van szó, ugyanazok az égitestek az ős-

szüleink, és *hasonló, de nem azonos* a megfogalmazási módunk.”

Különlegesen fontos része a Gyárfás Ágnes által most közreadott műnek a fogalmak, szimbólumok és toposzok bemutatása, illetve elemzése, legkivált a mezopotámiai elemek, szimbólumok vonatkozásában. Ez a magyar folklóriztika meseelemzéseiben úttörő jelentőségű, s teljesen egyedülálló szintet jelent a hazai folklóriztikus kutatás palettáján. Az ősi mezopotámiai szimbólumok megfejtése Gyárfás Ágnes által azért is fontos, mert az ember kezdetben képekben gondolkodott, s így az általa teremtett mese vagy mítosz sem egyéb, mint folyamatos szimbólum. Baudelaire szerint – mutatott rá Mészáros Gabriella –, a szimbólum „élő szintézis”: az embert hozzáköti a természethez és mind a kettőt rejtett lényegéhez. „Ez a világ a hieroglifák szótára” – vallotta a költő –, s a szimbólumok „hálójával” ragadta meg az eltárgyasult emberi valóságot. A baudelaire-i jelkép – akárcsak a mezopotámiai – „olykor szó, de nem kép, máskor kép, de nem szó, némelykor szó is, kép is, de mégsem szókép, más esetekben se nem szó, se nem kép, de mégis jelkép.” Gyárfás Ágnes kimutatja művében a mezopotámiai és magyar mesevilág egyes szimbólumainak hasonlóságát, formula- és motívumgazdagságát, stílus- és cselekményfordulatainak gyakori párhuzamait, illetve egyezéseit. Munkája nyomán valódi kincsként tárulnak fel a közös ősvallásra utaló elemek.

A Szerző a téma szempontjából releváns nemzetközi és hazai szakirodalomból merít könyvében, több jeles szerzőtől idézve, köztük említendő James B. Pritchard, Giorgio de Santillana, René Labat vagy Michel Guillemot; a hazaiak közül pedig Bakay Kornél, Borbola János, Kiszely István, illetve Kovács Sándor. A kötet oldalain bemutatásra kerülnek a firenzei Archeológiai Múzeum, a berlini Előázsiai Múzeum, valamint az iraki Bagdadi Múzeum fontosabb régészeti leletei is.

A könyv felépítése, szerkezete arányos, kiegyensúlyozott, lényegre törő és logikus. Stílusa ezúttal is könnyed, helyenként szinte már költői, magán viseli az igényes alkotó keze nyomát. Külön értéke a kötetnek a végéhez csatolt regiszter, mely 41 tételben a Szerző mese, ballada, valamint énekes játék elemzéseinek válogatott bibliográfiáját tartalmazza.

Hosszasan ismertethető lenne e jeles mű bölcséleti és etikai üzenete, de a terjedelmi korlátok és időkeretek mindezt nem teszik lehetővé.

Záró gondolatként utalni szeretnék arra, amit a nemzetközi mesekutatás magyar iskolája megfogalmazott: „A mese halhatatlan, a mesekutatás is az.” Mindezekhez hozzáfűzném: a szuverén személyiséggel, autonóm gondolkodásmóddal, igazságkereső megszállottsággal és a magyarság melletti rendíthetetlen elkötelezettséggel bíró mesekutató nemkülönben. Ilyennek ismerhettük meg a

Miskolci Bölcsész Egyesület elnökszónáját –, aki jelen pillanatban is egy új és jelentős értékhozó művel ajándékozott meg bennünket – az ősi magyar kultúra kincseinek a jövő ifjúsága számára való átörökítéséért fáradhatatlanul küzdő és munkálkodó Gyárfás Ágnes.

Gratuláljunk művéhez és teljesítményéhez!

*Kovács Sándor könyvismertetése
(Elhangzott a könyv bemutatóján)*

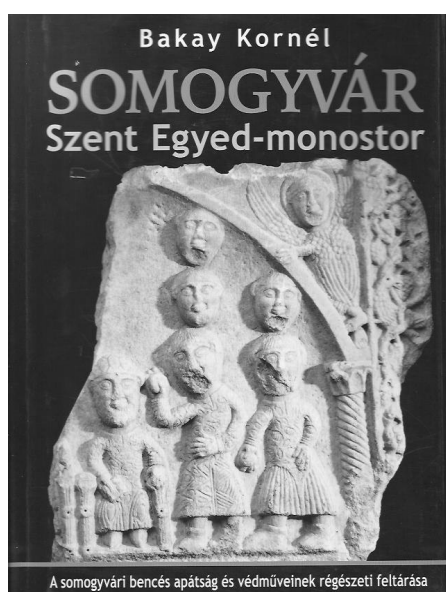
----- * * * -----

Bakay Kornél

SOMOGYVÁR

Szent-Egyed monostor

Műemlék Nemzeti Gondnoksága Bp. 2011.

A könyv borítója

Dr. Bakay Kornélt 1996-ban ismertem meg, amikor Dr. Pap Gábor javaslatára az Őstörténelmi és Történelmi tanszék vezetésére kértük fel. Nagyszerű tanárt és igaz magyar embert ismertem meg benne. Már az első félévben felvettem a tantárgyát és végighallgattam a három éves kurzusát. Új történelmet és történelemszemléletet tanultam tőle és a múlt az igazság színében formálódott ki érdeklődő szellemem piktúráján.

Nagy élmény volt életünkben az a történelmi pillanat, amidőn László Gyulát, a magyar történelem zavaros kirakójátéka képpé formáló zse-

niális nagy öregét a MBE díszdoktorává avattuk. Bakay Kornél adta elő a laudációt, amely magába foglalta egész közösségünk szeretetét és nagyrabecsülését. Már ott szentesült a magyarság érdeklődő rétegének elvárása, vagyis, hogy a László Gyula munkásságának folytatója és elfogadtatója a zászlóvivő tanítvány Bakay Kornél lesz.

A MBE hallgatói számára írta meg az Őstörténelmünk régészeti forrásai I-II. c tankönyvet, az első magyar régész szemléletű és a régész realitásával alkotott őstörténetet. Műve igazi könyvsiker lett, melynek harmadik kötetét Budapesten adta ki.

Somogyvár ásatása mindig szívügye volt. 1972-ben indította el és az Ágh Józsefék által szervezett somogyfajsi őskohó-konferenciák közönségének 1996-2000 rendszeresen bemutatta a feltárás látható anyagát, így Szent László király első sírját, azt ahonnan szekéren vitték el Nagyváradra. Mindig meghatottan álltuk körül a kazamatát és elmondtunk egy imádságot, hogy megidézzük a nagy királyt, Szűz Mária lovagját.

Módomban állt megismerni az egész monostor alapzat-rendszerét, a hatalmas, várkastély szerű épületegyüttest. Később, amikor a Halotti Beszéd mondattanát írtam, kielemeztem, merre lehetett a könyvtár, ahol a boldvai bencés monostor leégése után a Pray-kódexet őrizték.

Könyvének megjelenését feszült figyelemmel vártam, hiszen sok szállal fűződött az érdeklődésem Somogyfajshoz és Bakay Kornél munkásságához. Mikor kiadták és a Honvédelmi Minisztérium dísztermében maga a miniszter bemutatta, mindnyájunkat, akik, mint tisztelői jelen voltunk a büszke szeretet érzése hatott át.

Akkor még nem láttam a könyvet csak kívülről. Barátnőm Váradiné Osváth Ilona hozta el a tiszteletpéldányt. Talán a könyv szépsége az első benyomás, amely megérint. Finom papírra nyomott oldalain arányosan, megnyugtató szakszerűséggel helyezték el a képeket és a szöveges részt. A Scriptor Kft szépen készítette elő az anyagot a nyomdai munkálatokhoz. Az Alföldi Nyomda neve alá odaírta, hogy „magyar nyomdatermék”. A mű nemcsak a szerzőnek, hanem a magyar nyomdaiparnak is díszévé válik.

A könyv európai összehasonlításban mutatja be a Szent Egyed monostort. A II. és III. fejezet középkori összevető kultúrtörténet, melyhez az adatokat és képeket a magyar krónikás hagyaték-ból és európai forrásokból szerezte. A Bedfordi Imakönyv, a bécsi Kunsthistorisches Muzeum, a párisi Bibliothèque Nationale, a francia Saint Gilles-i templom homlokzata és bejárata stb. A somogyvári 1091-ből származó notitia XII. századi átírata a párisi Bibliothèque Nationaléból teljes terjedelemben olvasható a mű lapjain (133. sz. ábrasarozat).

A templom formavilágához a párhuzamokat francia templomokban fedezte fel (84. old.), de a belső faragott indás, palmettás kőlapok maradványai magyar ízlésről beszélnek.

Nagyon szép nagyméretű, s elég jó állapotban lévő szobrokat, reliefeket sikerült feltárni. Szent Péter a kettős kulccsal, Szűz Mária a kis Jézussal, az ún. Tövishozó domborműve, mely kőbe vésett lecsengése az Hermitage-ban őrzött szkíta arany életképeknek (sebkötözés stb.). Keresztes botot cipelő arkangyal szobor nagyon jó állapotban maradt fenn.

Korábban Mátray Gábor és Rómer Flóris levelezéséből hallottunk arról, hogy létezik egy dombormű „Barbárok megtérése” címmel. Rómer Flóris rajzot is készített róla. (41. sz.) Most megjelent az izgalmas mű teljes valóságában, természetesen darabokban, az összeállított reliefet a könyv borítóján láthatjuk.

Miközben a feltárt reliktumokat bemutatja Bakay Kornél, megírja a részletes magyar kortörténetet is, bemutatja Koppány vezér emlékét, a vele kapcsolatos szent helyekre is odatereli a figyelmünket.

Összevetésként bemutatott egy alabástrom trónszéket a VI. századból (Sedio di San Marco

38. sz. ábra), melynek alakja és mintázata nagyon elgondolkodtató, főként a támlán látható ún. ujjbegy mintás szkíta életfa okán. A középkorban a szkíta ízlés áthatotta egész Európát, ez külföldön már nyilvánvalóvá vált. Talán Bakay Kornél műve világossá teszi ezt a magyar közönség előtt is.

A VI-VII. fejezet részletes leírás a kolostor, az árokrendszer, a temetőkápolna és a köztemető, az ispáni vár és a monostor védműveinek feltárásáról a fellelt műtárgyakról és a sírok csontvázairól.

A történeti összegzés c. VIII. fejezetben az egész somogyi tájat beemelte a Szent Egyed monostor történetébe, s az olvasó egy európai jelentőségű magyar kulturális, vallástörténeti és politikai fellelgetést ismerhet meg.

Megható figyelmet szentelt mindemellett az építést elősegítő és a kiszolgáló iparnak is, melyet finom, középkori képeken mutatott be írődeáktól a bőrművesig. (2372. sz. ábra stb.)

A sírokból történeti sorrendben megtalálták a magyar, későbbi habsburg pénzérméket. Ezeket kitűnő fényképeken és rajzokon mutatta be, úgy-hogy a jelképek majdnem jobban kidomborodnak, mint az eredetiben. (pl. III. Béla rézpénze a 299. sírból. 1468. sz. ábra és 1813. sz. nagyítás)

Már tanóráin is kiemelte a magyarok várfal-építő módszerének jellegzetességét, amelyet Somogyvárt is felfedezett és párhuzamát a Kolozsvár melletti Dobokán ismert fel. (534-535. old. és 2251. sz. ábra)

Végül a történeti összegzés angol fordítása és személynév mutató zárja le a könyvet.

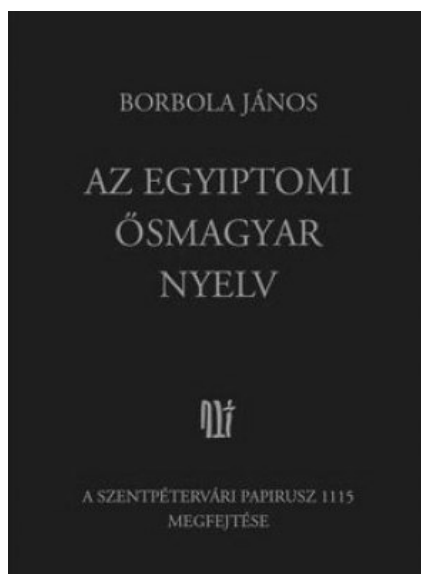
A nagyszerűen dokumentált mű Gerecze Péter nevével fejeződik be (1856-1914). Ő volt Somogyvár első ásatója, de nem tudta álmait megvalósítani. Bakay Kornélt is kételyek gyötrik. Mi lesz a feltárt anyag sorsa? Hol kapnak végleges, biztos helyet, s mi lesz a fel nem tárt Kapuvárhegy további ásataival, hiszen „...a napvilágra került emléktárgy rendkívüli gazdagsága és magas színvonalára ellenére, az egykori életnek csak a morzsáit mutatta meg”. (590. old.)

Reméljük, folytatódnak a munkálatok, mert ez a kötet olyan szép és izgalmas múltbeli utazásra vitt el minket, hogy nagyon várjuk a folytatást.

Gyárfás Ágnes könyvismertetője

Borbola János

AZ EGYIPTOMI ŐSMAGYAR NYELV

A Szentpétervári Papyrusz 1115 megfejtése
Magánkiadás. Bp. 2012.

A könyv borítója

Széchenyi István szavaival vezette be 1016 oldalas könyvét Borbola János: a halhatatlan lélek a nyelv segítségével nyilatkozik meg, s a nyelv minősége tanúskodik a lélek képéről. Csak „szép nemzet [...] beszélhet szép nyelvet” írta a legnagyobb magyar.

Erről a szépségről felismerhető bárhol a magyar nyelv gyökeinek jelenléte.¹ Borbola János hatalmas könyvében a St. Petersburg 1115 vagy népszerűbben Hajótörtek néven ismert egyiptomi hagyatékot írta le, elemezte és olvasta el magyarul. A fejezetekben szószedet (Ősmagyar-Magyar Értelmező Szótár) is található. A végén pedig (VII. Rész) Útravaló Ősmagyar-Magyar Szószedetet állított össze. Ha ezeket különválasztanánk és kiadnánk, olyasféle könyv látna napvilágot, mint René Labat Akkád szószedete (1948), azzal a különbséggel, hogy Labat csak rávezette a tudósokat a folyamközi nyelv turáni eredetére, s utalt arra, hogy „ezeket a képjeleket csak turáni nyelvcsalád nyelvét beszélő kutató tudja majd anyanyelvi szinten olvasni. Olyan, aki az istenét (Dieu) Istennek hívja”. (41. old.)²

¹ Azt már a szerkesztő fűzi hozzá, hogy nemcsak a nyelv, hanem a lét egyetemes szépsége művészete, szokásrendszere is velejáró esztétikai kategória a szép nyelvű népnél.

² Labat, René

Borbola János teljesen új utat tört a hieroglifák olvasata tekintetében, s nem voltak elődei, mint Labatnak Deimel és Delitzsch stb. voltak.

Először a Királyok könyvében a moszkvai matematikai tekercesek olvasatát tette közzé (1995), amikor bebizonyította, hogy a számtalan példa megoldása a feladat megértésén múlik elsősorban, s a megoldás csak akkor értelmes, ha helyes a feladat olvasata. Logikával és elmélyült ma-

tematikai ismeretanyaggal olvasta el a feladatot magyarul, majd megoldotta a példát, s ezáltal nemcsak a végeredmény helyességéről, hanem a szöveg pontos olvasatáról is meggyőződött. Önmagát tudta ellenőrizni. Ezután tovább lépett. Az egyiptomi írásos hagyatékok őskáoszába nyúlt, és a Hajótörtek (St. Pet. 1115) c. leírás értelmét kutatta.

A Hajótörtek előzményéhez hozzáfűzném egyetemi tapasztalataimat. Mint magyar nyelv és irodalom szakos hallgató Világirodalomból is rendszeresen vizsgákat kellett tennem. A Világirodalmi szöveggyűjtemény sok kötetes mű elején az egyiptomi régi irodalom hagyatéka a Hajótörtek című novella állt. Elolvastam. Akár egy középkori parabola, gondoltam és átvonult emlékeim rendszerén az a sok szépirodalmi és tudományos munka, amit akkoriban olvastam, s melyekben megírták, hogy sem a moszkvai, sem a leningrádi papyrusok nincsenek megfejtve. A zűrzavart tehát maga a tudomány gerjesztette, mivel képtelen volt eligazodni az ősi iratok nyelvében, de igényelte tartalmi ismereteiket. Ezért, ha külföldi kútfőből származott, pl. angolból, akkor visszafordították magyarra. Csakhogy az angol olvasat messze nem felelt meg a szöveg tartalmi valóságának. Borbola János magyar olvasata a sok évtizedes tudományos félreértésnek is véget vetett. Ugyanis a Hajótörtek c. mű nem a hajótörött misztikus vagy okító történetét tartalmazza, hanem a központi hatalom megszilárdításának egyik mozzanatáról, az egyik kiskirály és népének áldozatáról, büntetéséről értesülünk. (149. old.) Borbola tehát nemcsak nyelvi, irodalmi, hanem történeti szempontokat is figyelembe vett, s így határozta meg a fontos kézirat helyét és jelentőségét az egyetemes kultúrában.

Azon a tekercesen, amely a Hajótörött szövegét őrzi K ö n y v j e l l á t h a t ó. Ennek hieroglifás átírása , hangértéke *md3(t)*. Értelme

szerint ember, mada, magyar. Az „Ember és a Magyar” tanulmány ezt a kérdéskört járja körül. Borbola János könyve végén leközli különböző tanulmányait, amelyek jórészt az Ősi Gyökérben jelentek meg. Az „Ember és a Magyar” című műve novum számunkra. Ez a tanulmány elsöprő erővel takarította le ősnyelvünkről a rátapadt kultúr-szennyet. Megismertünk egy pár rokon gyököt, melyek azonosak a folyamközivel. Ilyen An, a teremtő neve, ilyen az USTU, az Őstudás fogalma, melyet Borbola János ŐSTAN-nak olvas. Atya, Úr, Én, Bel, olt, ölt, ár stb.

A Hajótörött c. novellát Kr. e. 2000 körül írták le, de biztosan megvan a korai előtörténete. A Collon gyűjteményben láthatók olyan pecsétengerek, melyek rajzolata illusztráció lehetne az eseményeknek. Népmeséinkben is tovább él a vízhozta ember misztikája. Az ősi világban minden nagy próféta, király és nemzeti hős vízen érkezett, kosárban, mint Mózes és II. Sarrukin, sárkánybárkán, mint Hun és Mag, hajón, mint Infántis Lacika Tündér Ilona szigetére. Borbola János pontos olvasatával lehetővé tette az egyik legrégebb novella irodalom- és kultúrtörténeti, valamint néprajzi elemzését.

Borbola János könyvének külön érdeme, hogy nemcsak a nyelvet, hanem a magyar viszonyokat is feltárja, pl. a régi magyar méltóságneveket, így a h o r k a , aki valószínűleg király volt, mert „halála után ő lett az 'Isteni' lény, a soron következő pedig az új »HORHA«”. (822. old.) A Bíborbanszületett Konstantin udvarában történt feljegyzések segítségével tisztázta a főrangúak megnevezését, rangját. Ha figyelembe vesszük, hogy a Bíborbanszületett 950-951 között írta le a magyar méltóságneveket (17. old.),³ a Hajótöröttel pedig Kr. e. 2000 táján vetették papiruszra, elég hosszú ideig (kb. 3000 év) használták a régi méltóságfokozatokat. Ma is értjük, miről van szó.

A HORKA méltóságnév eredetét kutatva Padányi Viktor alapján eljutott a folyamközi mintához. Arku szó lett elemzésük tárgya és az ékírásból indultak ki. Az ékírás ősi, turáni gyökök felhasználásával indoeurópai és semita népek nyelvét rögzítette. Labat nem ezt a nyelvet tette szótárra középpontjába, hanem a turáni ősnyelvet, amely k é p j l e k k e l fejezi ki magát és szak-

rális tartalmú. Labat szótárában az említett 451-es szócikk vagy gyök cikk nem úgy néz ki, mint ahogy a művében a szerző feltüntette. Jelentése pedig 'ragyog, megtér, tanít'. Baráth Tibor és Padányi Viktor inkább történeti, mint nyelvészeti szaktekintélyek. Czeglédi Katalin művei biztosabb alapot adtak volna az ilyen jellegű kutatásokhoz. Azonban ez csak jelentéktelen részletkérdés, mert a mű maga nagyszerű. Kiemelem, amit nagyon fontosnak tartok.

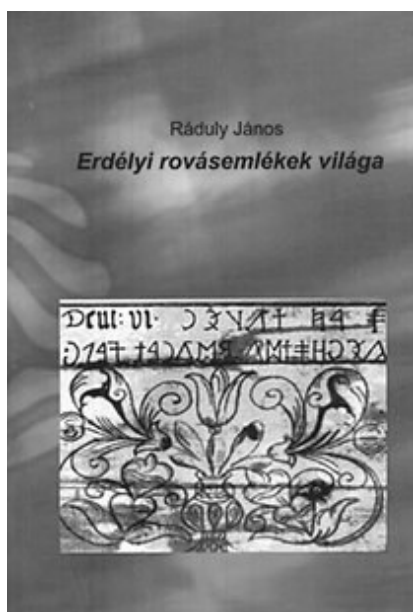
- Leírta az ősi nyelv nyelvtanát. Kristálytisztán. Valóban nem csak a régi, de a mai magyar nyelvtan is megtanulható belőle. Mint a jó iskolában a jó tanár elmondta az alanyi és tárgyias ragozás lényegét: látlak (alanyi), látom itt fel kell tenni a kérdést: Kit? Látom ŐT! És itt a tárgyeset jele a T.
- Értékelem, hogy minden szöveget elsőként mondattani elemzéssel közelít meg és így soha nincsenek téves szófaji meghatározásai.
- Olvasata megbízható, precíz. Felállított egy rendszert, ehhez híven ragaszkodott. Rendszere megfelel a magyar nyelv logikájának.
- 4000 éves egyiptomi szövegeket olvasott el magyarul. Méghozzá összefüggő novellát! Volt bátorsága rámutatni a korábbi olvasatok tévedéseire és értelmi buktatóira.
- A folyamközi lugal, pateszi, Lugal Geme Nagy Urasszony méltóságnevek mellé állította az ősi, egyiptomi méltóságneveket, amelyek (horka, gyula) a Honfoglalás korában még az élő nyelv tartozékai voltak.
- Az ősi hitvilágot a maga szépségében és nemes egyszerűségében tárta fel, és dokumentumok alapján!
- Felhasználta a kódexek nyelvét, amely a legbiztosabb támpont az ősi kutatásához.
- Összeállította az Ősmagyar-Magyar Értelmező szótárt, amely magában korszakalkotó jelentőségű.

Szerencsések vagyunk, hogy elmerülhet szellemünk a mű tartalmában, pontos, jól felépített, néha költői szárnyalású mondataiban. Köszönjük, hogy a mű tananyagát kazettán is kiadta, így bármikor elsajátítható az egyiptomi ősnyelv. Szeretném, ha a hun-szkíta nyelv után a Miskolci Bölcsész Egyesület hallgatói is megismerkednének nyelvünk egyiptomi emlékeivel.

Gyárfás Ágnes könyvismertetője

³ V. Kovács Sándor szerk.: Régi magyar olvasókönyv. Tankönyvkiadó. 1977.

Ráduly János
ERDÉLYI ROVÁSEMLÉKEK VILÁGA
(Silver Tek Kiadó, Marosvásárhely, 2011)

A könyv borítója

Ráduly János, a nemzetközileg is elismert kibédi balladakutató újabb, rovásírásunkról szóló cikkgyűjteménye bizonyítja, hogy a rovásírás-kutatás eredményei „egyre biztosabb horizontok felé mutatnak”. A nyelvtörténeti vonatkozások bemutatása az előrelépést jelentős mértékben segíti.

A szerzőnek sikerült feloldania (talán véglegesen) a nevezetes *énlaki* felirat utolsó betűcsoportját, értelmeznie a *csíkcsobotfalvi*, az *erdőszentgyörgyi* (olvasata: 'kegyes Sz/ent/'), valamint a *székelykeresztúri* kályhacsempe-feliratokat.

Részleges feloldást ad a *berekeresztúri* harmadik, valamint a (háromszög alakú K-t is tartalmazó) *bonyhai* emlékek felirataira. Megállapítja, hogy a csíkcsobotfalvi, a berekeresztúri és az erdőszentgyörgyi felirat Árpád-kori sajátosságokat is hordoz.

A *homoródkarácsonyfalvi* felirat olvasata Ráduly szerint: 'NeM HiSZeND NeKI; Homoród SzéKeLYI VésÉK'.

A Kézdiszentlélekhez közeli *Torján* a 10-11. században betelepedett magyarság tárgyi emlékei kerültek elő. Az egyik bekarcolt jelekkel ellátott edény jeleinek olvasata Ráduly szerint: 'KáSZON'. A *csíkcszentmiklósi* (csíkcszentmihályi) rovásfeliratnál az 'eSZTeNDŐBeH' olvasat mellett

sorakoztat fel érveket. Füzetében közli, hogy a Székelyföldön kívüli *Telcs* (Beszterce-Naszód vármegye) két rovásjegyének olvasata: R és C.

2012. áprilisában, Körmenden rendezték meg a *Móricz János* emlékkonferenciát. A dél-amerikai kulturális párhuzamok értékeléséhez kapcsolódik a füzet 49-50. oldalán olvasható idézet:

„Pálos szerzetesek Dél-Amerikába történő eljuttására semmilyen adat nem található az egyébként gazdag irattári anyagban.”

„A Paraguay-i szakértőktől kapott képek szerint a 'feliratok' indián sziklarajzok, és semmi közük sincsen a rovásíráshoz.” (In: *Eleink. Magyar őstörténet. IX./3., 2010*)

A *Javítandó részek* c. fejezet helyesbítéseket tartalmaz. Erdélyi István – Ráduly János: *A Kárpát-medence feliratos emlékei a Kr. u. 17. századig* (Masszi K., Budapest, 2010) c. könyvének főleg az erdélyi emléksanyagban előforduló hibáit javítja ki.

A hibák felbukkanását az okozta, hogy Ráduly nyomdai korrektúrája késve érkezett a kiadóhoz. A hibajegyzék egyben válasz Friedrich Klára negatív alaphangú kritikájára is (a kritikát lásd a Forrai Rovásíró Kör honlapján), melyben az Erdélyi és Friedrich között kialakult szakmai vita és sértődés miatt a könyv pozitív értékeiről alig olvashatunk.

(A révkomáromi vaslándzsa feliratát Friedrich rovásírással értelmezte. Erdélyi a rovásírásos azonosításokat „komolytalannak” értékelte, véleménye szerint inkább pogány rúna-feliratról van szó. Ennek alapján a lándzsa 12. századi vagy korábbi.

Az írástörténeti-nyelvészeti végzettséggel nem rendelkező Erdélyi István /aki kiváló régész, de az említett szakterületeken valójában amatőrnek számít/ nagyrészt maga döntötte el, hogy mely írásemlék kerüljön bele „hitelesként” a Rádullyal közös kötetébe. A saját baráti-ismeretségi körén kívüli kutatók olvasatait /így Friedrichét is/ vagy negatív jelzőkkel illetve /pl. „leamatörözte”/, vagy kihagyta. Friedrich kemény hangú kritikájának ez lehet a kiváltó oka.)

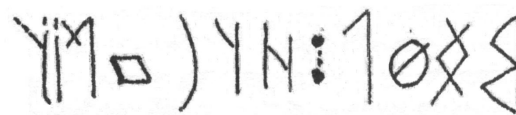
Friedrich (joggal) kifogásolta azt is, hogy a 17. századot csupán két írásemlék képviseli a „székely-magyar rovásírás teljességre törekvő és hiteles” katalógusában.

Ráduly válasza: még a *Szerkesztői előszó*ban is az szerepel, hogy a katalógus 'az avar kortól a 16. századig' bezárólag tekinti át a Kárpát-medence rovásírásos feliratait. A nevezetes 1668-as *énlaki* szöveg (olvasata Ráduly szerint: eGY AZ ISTEN; GEORGYIUS MUSNAI DIÁKO) nem maradha-

tott ki a könyvből – az időhatár gyors kitolása miatt azonban csorbát szenvedett a teljesség-igény.

A vargyasi keresztelőmedence (más vélemények

szerint zászlótartó) faragott rovásfelirata esetében egy 'elrajzolt' ábra került bele az említett könyvbe, ezért helyére Ráduly egy pontosított rajzot javasol.

I. ábra

A vargyasi felirat Erdélyi és Ráduly könyvében

Ráduly pontosított ábrája

A felirat olvasata Ráduly szerint: MiHÁLYI íRTÁN KöVeT (Mihályi írta e követ)

Egy másik lehetséges olvasat Szász A. 1994-es értelmezésének pontosításával: MiHÁLYI iSTeN KöVeTe

Friedrich további észrevétele: A „pontosságával referenciaként szolgáló” könyvben több ábra is fejjel lefelé szerepel (pl. a berekeresztúri és a székelydályai), az olvasat pedig számos esetben nincs megadva.

Ráduly János a *Javítandó részekben* az ábrákat megfelelő helyzetbe forgatta.

/Az idézőjelben szereplő, dőlt betűs megállapítások Hosszú Gábor Előszavából valók./

Reméljük, hogy a szerény alcím (*Adalékok rovásírásunk ismeretéhez*) ellenére is sokan kézbe veszik majd Ráduly János legújabb füzetét, mely jelentős szakmai újdonságokat nyújt, emellett példát ad arra, hogyan illik udvariasan válaszolni a kritikai hangra. Az elírások, hibák gyors kijavítása egyrészt előkészíti Erdélyi és Ráduly közös könyvének következő kiadását, másrészt a 2010-

es első kiadáshoz utólagos hibajegyzékül is szolgál.

Ráduly János alázatos hozzáállása mintaként állítható korunk kutatói elé! A füzet szakmai és erkölcsi üzenete: a gyors szenzációkeltés helyett inkább várjuk meg, amíg megfelelő adatok birtokába jutunk – így hosszabb távon is védhető értelmezéssel tudunk a nyilvánosság elé állni. A *Beszélő rovás emlékek* (Hoppá K., Marosvásárhely, 2008) és *Az isztambuli székely /magyar/ rovás emlékek* (Erdélyi Gondolat K., Székelyudvarhely, 2007) című füzetek is erről a követendő kutatói magatartásról tanúskodnak.

Záhonyi András könyvismertetése

A SZKÍTA NÉPEK HITVILÁGA

Szerkesztette: Obrusánszky Borbála és Marác László
(HUN-idea, 2010)

A könyv sok értékes adatot, összefüggést tartalmaz eleink történelméről, művészetéről, vallási életéről.

Nem szabad azonban elhallgatni azt a ténytet, hogy korábban más címmel tervezték a 2010-ben megjelent könyvet: eredetileg ugyanis a 2009-es csík-

szeredai „Magyar őstörténet és kereszténység” c. nemzetközi konferencia összefoglalójának indult.

A konferencia előtt megjelent *püspöki körlevél* (a „pogánykodás” elítéléséről) és a konferencián kialakult vita a katolikus egyház és a magyarság (köztük a csángók) kapcsolatáról végül más vágányra terelte a Kiadót és a szerkesztőket. Így a mai aktuális problémáktól távol eső címet kapott. A szkíták hitvilága az ősök kereszténységéről szól,

a „pogányság” mint téma a háttérben maradhatott. A konferencia és a könyv azonban ugyanarról az aránytalanságról árulkodik: túl sok benne a száraz nyelvészeti és írástörténeti rész (pl. Czeglédi és Szekeres tanulmánya, a székelydályai rovásírásos templomfelirat hosszasan megfogalmazott megfejtése, a konferencián elhangzó, de a kötetből már kimaradó Szakács Gábor-előadás a székelyföldi templomok rovásfeliratairól, a konferencia kiadványában szereplő /beküldött, de el nem hangzott/ Végvári József-tanulmány az áll és a nő szavak szócsaládjáról), ugyanakkor a vártnál kisebb terjedelemben szerepel írás a magyar hagyományokról, őstörténetről.

Érdemes egy pillantást vetni a gazdag témaválasztékot nyújtó kötet *Tartalomjegyzékére*, melyben *Előszó helyett* Daczó Árpád írását olvashatjuk a „Babba” névről (Őstörténetünk hatalmas felkiáltójeléről.)

A szkíta népek és a nyugati kereszténység témakör:

Marác László: *A lovasnépek vallása* (Előítéletek, közhelyek, ideológiák)

Herodotos és Strabon negatív előítélettel ír a nomádokról. /pl. vérszívók, paraziták, idegengyűlölők, nem ismerik a szociális gondolkodást, nem képesek a földművelésre/.

Ammianus szerint nem tudnak közelharcot vívni, mert lábukkal nem képesek a földön állni, mivel egész nap a lovon ülnek /”lóemberek”/... Félig nyers állati húst fogyasztanak, melyet a combjuk és a ló háta közé tesznek, hogy melegedjen /megj.: a nyers hús valójában a lovakat kímélte, sérüléseiket gyógyította/.

Jordanes ezeket a közhelyeket ismételteti /pl. a ’barbárok’ a gótok kiközösített boszorkányaitól származnak, nem beszélnek emberi nyelven stb./.

Szent Jeromos katolikus ideológus /a Vulgáta elkészítője/ a ma horvátországi Strigovában született Kr. u. 340-ben. A régészek és levéltárosok védőszenkje leveleiben is visszacsengenek a negatív ókori közhelyek.

A Györffy István és Czeglédi Károly által idézett mondat /a magyarok „tűzimádók”/ pontatlan: Ibn Ruszta szerint „a magyarok a Napot és a Holdat imádják”. Az utóbbiak az óiráni /Zarathustra előtti/ fényvallás fontos motívumai.

Zimonyi István Al-Bakri-ra hivatkozva állítja, hogy „a magyarok tűzimádók” mondat jelentése az, hogy „bálványimádók”. Az említett forrásban azonban ilyen megállapítást nem találunk.

Marác szerint az idézett történészek célja: a „pogány” egybemosása a „barbárral”, „nem-katolikus” értelemben – pedig az ún. pogányoknak (is) lehetett vallásuk, erkölcsi törvényük.

A Kr. e. 8. /mások szerint 15./ századi Elő-Ázsiában kialakul egy tiszta egyistenhívő vallás. Zarathustra próféta tanai a legfőbb Istent, Ahura Mazdát tisztelik. A fény tiszteletét tartalmazó Mazda-kultusz a Római Birodalomban is terjed, majd a Kr. u. 3. században Mani fellépésével újból népszerű lesz. A nesztorianizmus mellett az előbbi tanok is terjedtek a hunok körében.

András apostol a 4. században Szkítiában térített. A boszporoszi püspökség részt vett a nikaiai zsinaton, 325-ben. A Szentírást (legalábbis részeit) is lefordítják a hunok nyelvére.

Isten szavunk párhuzamai más nyelvekben: Ten (kínai), Ten-no (japán), Ten-gri (török), Osten (kabar, az istenek lakóhelye az Elbrusz hegyen), Yez-dan (perzsa).

A ’kereszt’ szó nem biztos, hogy szláv eredetű: a CzF szerint a magyar nyelv belső rendszeréből is eredetezni lehet. A Honfoglalás előtti tiszabzeddi tarsolylemezen is megjelenik az egyenlő szárú kereszt.

A kereszténységre való gyors áttérés azért volt lehetséges, mert a Honfoglalás előtti magyarság erkölcsi-szellemi élete az óirániakéből építkezett /sőt maga a kereszténység is ebből az óiráni forrásból táplálkozott/.

Sajnálatos tény, hogy a Hóman Bálint-iskola mai követői is félremagyaráznak vagy figyelmen kívül hagynak tényeket, nehogy kiderüljön: a lovas nomád népeknek is voltak erkölcsi-vallási elveik!

Pásztori-Kupán István: *A szkíták bibliai értékelése* (Isten ostromából hogyan lettek pusztító és kegyetlen barbárok? Szküthopolisz nevének rejtélye.)

Erkölcsi-szellemi műveltségünk Euráziában témakör:

Winkler Gusztáv: *A kereszténység elterjedése a*

KÖNYVEK

sztyeppén (Térképi alarendszer a földrajzi-geometriai környezet modellezésével)

Aradi Éva: Szakák és indoszkíták

Csornai Katalin: Mani tanításai Belső-Ázsiában (Jézus dicsérete, Panaszdal az állandótlanságról)

Horváth Izabella: Kőrösi Csoma Sándor

Z. Tóth Csaba: A sztyepei népek és a kereszténység (A Háromkirályoktól a kijevi Olma fejedelem udvaráig)

Tjalling Halbertsma: Nesztoriánus síremlékek Belső-Mongóliából

Oszman Karataj: Magyarok vagy „hungarok” (a nép eredetének kutatása)

Czeglédi Katalin: A szkíta-hun-avar-magyar folytonosság nyelvi háttere (Napszakok, égtájak elnevezései különböző nyelveken)

Du Yaxiong: Milyen lehetett a hun zene?

Csajághy György: A „Lehel-kürt” problematikája

Obrusánszky Borbála: **A keleti kereszténység a szkíta-hun népeknél**

A Kr. u. 3-4. századra nagyszámú keresztény gyülekezet működött a Fekete-tengertől Indiáig. A kereszténység szakadásai révén ezeket a közösségeket a Róma-Konstantinápoly központú egyház elfeledte, csak az eretnekké nyilvánított nesztoriánus missziók vették fel velük a kapcsolatot és

szervezték közösségbe őket. A szkíták, a hunok és Árpádék nem voltak „pogányok”, sőt jelentős szerepük volt a világvallások, a kereszténység és a buddhizmus tanításainak elterjesztésében.

Erkölcsei-szellemi műveltségünk a Kárpát-medencében témakör:

Ferenczi Enikő: A szkíta népnév (és a „jótörvényű” jelző lényegi összefüggése)

Csomor Lajos: Szent István öröksége (A hunmagyar Szűz Mária-tisztelet és a Szent Korona)

Bérczi Szaniszló: A honfoglaláskori magyar díszítőművészet gyökerei (Szkíta, hun, avar és ősi eurázsiai ornamentika)

Legenyei-Bodnár Gábor: László herceg táltossága A sebezhetetlenség kulturális motívumai (pl. a táltost nem fogja fegyver)

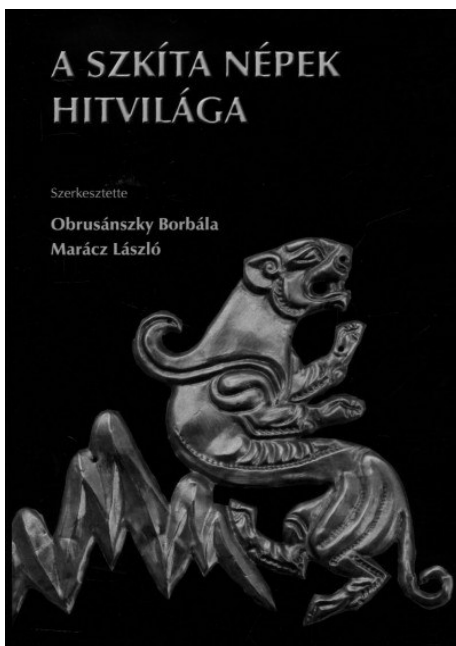
A székelyek és írásuk témakör:

Puskás-Kolozsvári Frederic: A székelyek eredetéről és ősi hitvilágáról

Szöllősy Kálmán: A székelyek kereszténysége és bejövetelük időpontja

Szekeres István: A székely és ótörök írás kutatása Magyarországon⁴

Tóth Gyula: A székelydályai rovásírásos felirat újabb megfejtési kísérlete

⁴ A könyv borítója

⁴ Varga Géza egy korábbi észrevétele: Marác L. és Obrusánszky B. előző könyvében (*A hunok öröksége*, HUN-idea) nem jutott hely a hunok írásának. A *Szkíta népek hitvilágá*-ban ezt az írásokkal kapcsolatos mulasztást a szerzők megkísérelték pótolni.

FÜGGELEK

Vélemény „A székelydályai rovásírásos felirat újabb megfejtési kísérlete” c. írásról

A székelydályai hitvilága c. kötet záró tanulmányát Tóth Gyula írta. A székelydályai rovásírásos templomfelirat bemutatott „megfejtése” sajnos több ponton is logikátlan, részben értelmetlennek tűnik. Emellett pedig nincs összhangban az eddigi értelmezésekkel. Tanulság: hiába a rengeteg tudományos adatolás, ha a jelek felismerése, azonosítása, hangzósítása felettebb önkényes.

Kritikai véleményt persze csak akkor illik nyilvánosan megfogalmazni, ha tudunk helyette jobb értelmezést. Most a kritizált szerző „módszertanát” követve próbálunk meg egyszerűbb, a szöveggörnyezetbe jobban illő olvasatot találni, emellett kitérünk más kutatók (Tóth írásából sajnos kimaradt) értelmezéseinek rövid bemutatására is.

A székelydályai felirat négy egységből (3 sorból, jelei: A, B, C) áll. Mivel a B-vel és a C-vel jelölt szöveg baloldali részének jelei nagyon töredékesek, véleményünk szerint azok teljes körű értelmezésére egyelőre nem érdemes kísérletet tenni.

Tóth Gyula bátor próbálkozását az előbbi magállapítás hangsúlyozásával tárjuk a T. Olvasók elé.

„B”

(ki)*sér e szent intő szó, csütörtök... eredeti írásokra kéne itthoni énekek...

Megj.: az egyes számú és a többes számú alakok egyeztetése elmaradt. Az „olvasat” egyébként szinte teljesen értelmetlen...

„C” baloldali része

Ide zárom az én hitem. Okiratra szakaszt mérek és aztán megyek már én is szedret ásni. ☺

Megj.: egy templomfalra miért írnának fel egy ilyen túl világias /”szederszedő”/ és egyébként összefüggéstelennek tűnő szöveget?

Az „A” és a „C” jobboldali része esetében már jobban felismerhetők a jelek. Ezért itt már működésbe léphet „stílusgyakorlatunk”, mely Tóth módszerét követve egyszerűbb és a templomi világhoz jobban kapcsolódó értelmezés felismerésére törekedett.

„A”

Tóth Gyula olvasata

Üde éket tesztek itten áll a betű

Kérdésünk: Tóth úr a „CS” rovásjelet miért olvassa „B”-nek?

sor, egy figyelni hálaadás ok, jó Urat, hogy mennyien dicsérik körösztény élet, az iste(n)...

„stíluskövető” értelmezésünk

→ Üdv! Isten él

→ csen(de)t

→ kér, figyel, hatalmas erejű isteni

→ M+H+D E+G B+K+H... N+Ő

(részben sérült feliratrész, ezért csak néhány jel azonosítására vállalkozhattunk)

a „C” jobboldali (különálló) része

Tóth Gyula olvasata

Tinódi Lázár

„stíluskövető” értelmezésünk

→ a 4 jel olvasata inkább: isTeNI éG

A 4 jel átfedést mutat a „C” sor záró (baloldali) jeleivel. A „C” sor baloldalán /végén/ található az S(+T)+N+I (vagy J) jelcsoport, melyet Tóth úr „ásni” olvasattal vesz figyelembe.

1. megj.: az utolsó rovásjel lehet „G” is, nemcsak „L”.

2. megj.: 'ha nem sikerül elolvasni, akkor keresünk egy nevet' (ez egy „jól bevált íráskutatói módszer”).

A „NODIL” (...nódi L) *hangtest* kiolvasása egy egyszerű T+ N+I +L jelsorból ezt a „névkereső” eljárást /ebben az esetben a név: Tinódi/ juttatja eszünkbe...

Tóth a 379. oldalon hivatkozik a „*Magyar őstörténet és kereszténység*” c. nemzetközi konferencia egyik anyagára /Szakács Gábor: *Székelyföldi templomok rovásfeliratai*, Bp., 2009/.

Felmerül a kérdés: Szakács templomi rovásfeliratokról szóló, teljesebb áttekintést adó írása miért nem került bele *A szkíta népek hitvilága* c. könyvbe? S a „speciálisabb”, furcsa jelazonosításokat tartalmazó Tóth-tanulmány viszont miért nem maradt ki?

Úgy tűnik, hogy Tóth Gyula saját értelmezését nem nézette át „lektorokkal”. Tóth az Ómagyar Kultúra Baráti Társaság (ÓMT) Rovásírás Szakosztályának tagja, így bizonyára tudja, hogy tagtársa, Libisch Győző más olvasatot tett közzé a székelydályai feliratról /melynek felfedezése Tóth szerint az ÓMT egyik ülésén történt/.

Tóth írása nem mutatja be más szerzők (Benkő Elek, Ráduly János) egyelőre csak részleges értelmezéseit sem. Pedig volna mit tanulni az előbbiekből! Nézzünk meg most néhányat:

„A”

üdvöt kínál Pétörfi Balás... (*Györfy-Harmatta*, 1996)

PETERFI BALÁS (*Ráduly*, 2000)

... jüdütt szék /el/ nagys. Péterffy Balázs. 1572 temették eh /elye/ n (*Libisch*, 2001)

„B”

CSÜTÖR... /pé/NTEKE(N/T) (*Libisch*, 2001)

„C”

... IX (?) eSZTENDŐ? (BE?)... eSTÁN MESTeReK (*Libisch*, 2001)

... eSTán BáliNT, MIKÓ eSTÁN MESTeReK ST (*Ráduly*, 2000)

ZÁRSZÓ

A könyv főszerkesztője megbízott a nagy nyilvánosságot biztosító csíkszeredai konferenciára előadóként jelentkezők szakmai felkészültségében.

Mivel ő maga nem szakembere a rovásírásnak, még „*A szkíta népek hitvilága*” című kötetbe is bevette Tóth Gyula „sok hivatkozásra építő, tudományosnak tűnő” dolgozatát.

Az előadói és kutatói pálya „elején” lévő Tóth Gyula zavarosnak tűnő és követhetetlen csíkszeredai előadása, illetve logikátlanságokkal, fur-

csa és önkényes jelazonosításokkal teli „tanulmánya” többek szerint is gyengítette a csíkszeredai konferencia szakmai színvonalát és az egyébként kiváló áttekintést nyújtó könyv egészének hitellességét.

Az előbbiek alapján tisztelettel javasoljuk, hogy Tóth Gyula gondolja újra székelydályai felirat-elemzését.

Ehhez sok szerencsét és sikert kívánunk!

Záhonyi András könyvismertetője